

Pakārtotie lietotāji

Šā dokumenta mērķis ir vienkāršā veidā paskaidrot galvenos pienākumus, kas jāpilda pakārtotajiem lietotājiem, lai nodrošinātu atbilstību *REACH* regulai.

1.0. versija

2013. gada decembris

JURIDISKS PAZIŅOJUMS

Šajā dokumentā ir ietverti norādījumi par *REACH*, un tajā ir izklāstīta noderīga pamatinformācija, lai veicinātu atbilstību īpašām *REACH* regulas prasībām. Mēs tomēr atgādinām lietotājiem, ka *REACH* regula ir vienīgā autentiskā juridiskā atsauce un ka šajā dokumentā sniegtā informācija nav juridisks atzinums. Eiropas Ķīmikāliju aģentūra neuzņemas nekādu atbildību par šā dokumenta saturu.

Atsauce: ED-02-13-719-LV-N
ISBN: 978-92-9244-203-3
Publ. datums: 2013. gada decembris
Valoda: LV

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (*ECHA*) gatavo *REACH* vadlīniju "vienkāršotas" versijas, lai attiecīgie Aģentūras publicētie *REACH* vadlīniju dokumenti būtu pieejamāki nozaru uzņēmumiem. Tā kā šie dokumenti ir sagatavoti īsu pārskatu veidā, tajos nav ietverta visa informācija, kas iekļauta vadlīniju nesaīsinātajā versijā. Tādēļ šaubu gadījumā iesakām meklēt papildinformāciju vadlīniju dokumentu nesaīsinātajā versijā.

Atruna: Šis ir sākotnēji angļu valodā publicētā dokumenta darba tulkojums. Oriģināldokuments ir pieejams *ECHA* tīmekļa vietnē.

© Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, 2013
Titullapa © Eiropas Ķīmikāliju aģentūra

Pārpublicēšana ir atļauta, pilnībā norādot avotu šādā veidā: "Avots: Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, <http://echa.europa.eu/>", un *ECHA* Komunikācijas nodaļā ir jābūt iesniegtam rakstveida paziņojumam (publications@echa.europa.eu).

Ja Jums rodas jautājumi vai piezīmes saistībā ar šo dokumentu, lūdzam iesniegt tos, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (minot atsauces izdevumu, tā izdošanas datumu, nodaļu un/vai lappusi, uz ko attiecas Jūsu komentāri). Informācijas pieprasījuma veidlapa ir atrodamā *ECHA* tīmekļa vietnē sadaļā "Support" (Atbalsts): comments.echa.europa.eu/comments_cms/FeedbackGuidance.aspx.

Eiropas Ķīmikāliju aģentūra

Pasta adrese: p.k. 400, FI-00121, Helsinki, Somija
Adrese apmeklējumiem: *Annankatu 18*, Helsinki, Somija

Satura rādītājs

1. IEVADS	4
2. BŪTISKĀKIE JAUTĀJUMI	5
2.1. Pakārtotā lietotāja nozīme	5
2.2. REACH procedūras un pakārtoto lietotāju darbība	5
2.3. Iedarbības scenāriji un apzinātā lietošana	6
3. PAKĀRTOTO LIETOTĀJU GALVENIE PIENĀKUMI	7
4. SAZIŅA PIEGĀDES ĶĒDĒ	9
4.1. Pakārtotā lietotāja lietošanas veidu paziņošana piegādātājam	9
4.2. Piegādātāja atbilde uz informāciju par klienta lietošanas veidiem.....	10
5. PAKĀRTOTIE LIETOTĀJI UN INFORMĀCIJA, KAS SAŅEMTA NO PIEGĀDĀTĀJA	10
5.1. Iedarbības scenārijā nav ietverti lietošanas apstākļi	11
6. SAZIŅA PIEGĀDES ĶĒDĒ PAR MAISĪJUMIEM	12
7. TURPMĀKIE NORĀDĪJUMI UN CITA BŪTISKA INFORMĀCIJA	14

1. Ievads

Šis “Vadlīnijas īsumā” sniedz konspektīvu un vienkāršu ieskatu pienākumos, kas pakārtotajiem lietotājiem ir jāveic, lai nodrošinātu atbilstību Regulai (EK) Nr. 1907/2006 (*REACH* regulai). Tās īsumā raksturo, kā apzināt pakārtoto lietotāju pienākumus, un sniedz ieskatu dažādās situācijās, ar ko pakārtotais lietotājs var saskarties. Vadlīnijās arī īsumā pastāstīts par pakārtotā lietotāja pienākumiem un iespējamo rīcību atkarībā no situācijas. Turklāt ir izklāstīti arī principi un prasības, kas maisījumu piegādātājiem ir jāizpilda, lai īstenotu pienākumus attiecībā uz attiecīgās informācijas nodrošināšanu saviem klientiem.

Šis “Vadlīnijas īsumā” ir paredzētas uzņēmumu vadītājiem un vides veselības un drošības (*EHS*) speciālistiem, uzņēmumos, kur izmanto ķīmiskas vielas Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ)¹. Šie uzņēmumi var darboties dažādās nozarēs, un tie var būt mikrouzņēmumi, mazie vai vidējie uzņēmumi (MVU). Vadlīnijas palīdzēs tiem saprast pakārtotā lietotāja nozīmi un prasības, ko pakārtotajam lietotājam izvirza ar *REACH* regulu. Uzņēmumi izlems, vai tiem ir jāizlasa “Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem” nesaīsinātā redakcija.

Šis dokuments būs noderīgs arī ražotājiem, importētājiem un izplatītājiem. Kaut arī viņi nav pakārtotie lietotāji, viņiem būs vieglāk strādāt, gūstot pareizu izpratni par savu klientu vajadzībām un pienākumiem, šādi uzlabojot saziņu piegādes ķēdē.

Uzņēmumi, kas atrodas ārpus EEZ un kuru produkciju eksportē uz EEZ, var izmantot šis “Vadlīnijas īsumā”, lai izprastu prasības, kas jāizpilda EEZ uzņēmumiem.

---

¹ Eiropas Ekonomikas zonā ietilpst Islande, Lihtenšteina, Norvēģija un 28 Eiropas Savienības dalībvalstis.

2. Būtiskākie jautājumi

2.1. Pakārtotā lietotāja nozīme

Saskaņā ar *REACH* regulu pakārtotajam lietotājam ir īpaša nozīme. Pakārtotie lietotāji ir uzņēmumi vai personas, kas savā rūpnieciskajā vai profesionālajā darbībā lieto ķīmiskas vielas vai to maisījumus. Terminam "lietošana" *REACH* ietvaros ir plaša nozīme, un tajā ir ietverta gandrīz jebkura darbība, kas tiek veikta ar atsevišķu vielu vai vielu maisījumiem (piemēram, pārstrāde, formulēšana, uzglabāšana, apstrāde).

Pakārtotajiem lietotājiem ir svarīga nozīme drošas ķīmikāliju lietošanas sekmēšanā, ieviešot to drošu lietošanu savās ražotnēs un nododot atbilstošu informāciju par to lietošanu un to produktiem gan piegādātājiem, gan klientiem.

Īpaši pakārtoto lietotāju pienākumi atšķiras atkarībā no to darbības veida un pozīcijas piegādes ķēdē. Darbības veidi var būt šādi:

- maisījumu sastāva izstrādātāji;
- atsevišķu vielu vai maisījumu rūpnieciskais gala lietotājs;
- atsevišķu vielu vai maisījumu profesionālais gala lietotājs;
- izstrādājumu ražotāji;
- pārfasētāji.

Uzņēmumam, kas ir pakārtotais lietotājs, *REACH* regulas izpratnē var būt arī citi uzdevumi, piemēram, tas var būt ražotājs, importētājs vai izplatītājs. Piemēram, ražotājiem un importētājiem ir pienākums reģistrēt vielas, ko tie ražo/importē. Uzdevumi un pienākumi ir atkarīgi no tiešās darbības, ko tie veic saistībā ar katru konkrēti lietoto vielu vienu pašu, maisījumā vai izstrādājumā.

Ja uzņēmums veic darbības, kas attiecas tikai uz atsevišķas vielas vai maisījuma uzglabāšanu un laišanu tirgū trešām personām, tad šis uzņēmums ir izplatītājs. Šādā gadījumā tas nav pakārtotais lietotājs. Izplatītāja pienākumos ir tikai nodot tālāk informāciju piegādes ķēdē. Tas ir izklāstīts "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" 1. pielikumā.

Saskaņā ar *REACH* regulā noteikto definīciju šādi dalībnieki nav pakārtotie lietotāji. Tomēr noteiktos apstākļos viņiem ir pakārtotā lietotāja tiesības un pienākumi:

- vielu importētāji, kuriem piegādātājs ir nozīmējis kādu vienīgo pārstāvi;
- vielu atkārtoti importētāji.

2.2. *REACH* procedūras un pakārtoto lietotāju darbība

REACH regula stājās spēkā 2007. gada 1. jūnijā. Tās mērķis ir nodrošināt cilvēka veselības un vides augstu aizsardzības līmeni, veicināt vielu bīstamības novērtējuma metožu alternatīvu izstrādi un brīvu vielu apriti iekšējā tirgū, vienlaikus uzlabojot konkurētspēju un inovāciju. Lai sasniegtu šos mērķus, ar regulu tiek noteikta visu dalībnieku aktīva iesaistīšanās dažādos piegādes ķēdes līmeņos. – .

Pakārtotajiem lietotājiem ir jāapzinās, kāda var būt katras *REACH* procedūras ietekme uz viņu

darbību un jāizlemj, kā viņi varētu sadarboties, lai visa sistēma darbotos pēc iespējas labāk.

A. **Reģistrēšana** ir galvenā *REACH* regulas prasība, un tā nozīmē, ka par jebkuru vielu, ko ražo vai importē tādos apjomos, kas ir vienāda ar 1 tonnu gadā vai pārsniedz to, ražotājam vai importētājam ir jāsniedz informācija *ECHA* reģistrācijas dokumentācijas veidā. Ja saražotais vai importētais apjoms sasniedz vai pārsniedz 10 tonnu gadā, ir nepieciešams arī ķīmiskās drošības novērtējums, lai novērtētu bīstamību, kas izriet no vielas raksturīgajām īpašībām. Ja viela atbilst noteiktiem bīstamības kritērijiem, ķīmiskās drošības novērtējumā ietver arī iedarbības novērtējumu, lai pierādītu, ka risku, kas izriet no iedarbības, var kontrolēt ar virkni izmantošanas apstākļu un riska pārvaldības pasākumu, kas izstrādāti atbalstītajiem lietošanas veidiem. Ķīmiskās drošības novērtējums ir iekļauts reģistrētāja ķīmiskās drošības ziņojumā (*CSR*).

Pakārotajiem lietotājiem ir jāziņo par to lietošanas veidiem reģistrētājiem, pretī saņemot attiecībā uz bīstamām vielām informāciju par drošu vielas lietošanu, izmantojot drošības datu lapas, kurās ietverta informācija par iedarbības scenāriju (skatīt šo "Vadlīniju īsumā" 2.3 nodaļu).

B. **Izvērtējumu** veic iestādes noteiktam skaitam vielu un dokumentāciju. Pat, ja pakārtoto lietotāju šīs procedūras tieši neskar, dokumentācijas izvērtēšanas rezultātā var būt jāmaina reģistrētāja novērtējums un attiecīgi arī atbalstītais lietošanas veids vai jāsaņem ieteikumi no piegādātāja.

Turklāt vielu var identificēt kā īpaši bīstamu vielu (*SVHC*) un iekļautu kandidātu sarakstā, kas nosaka pienākumus pakārtotajiem lietotājiem, jo īpaši attiecībā uz saziņu. Tas ir īsi pieminēts šo vadlīniju 3. nodaļā un sīkāk paskaidrots galvenajās "Vadlīnijās pakārtotajiem lietotājiem".

C. Kad *SVHC* ir iekļauta kandidātu sarakstā, pēc tam tā tiek iekļauta *REACH* regulas XIV pielikumā un tā būs **jālicencē**. Pakārtotais lietotājs šādu vielu var lietot tikai tad, ja viņš atbilst nosacījumiem, ko licencēšanā norādījis dalībnieks, kurš piegādes ķēdē ir virs viņa, vai ja viņš iesniedz pieteikumu licencēšanai pats (pieteikumu var iesniegt arī dažādi dalībnieki kopā). Jānorāda, ka *REACH* regula noteiktos apstākļos paredz izņēmumus no licencēšanas prasībām attiecībā uz to vielu lietošanu, kas ir iekļautas XIV pielikumā (vairāk informācijas var iegūt galveno "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" 8. nodaļā).

D. Visbeidzot **ierobežojumi** var ierobežot vai aizliegt vielas ražošanu, laišanu tirgū vai izmantošanu, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi no nepieņemamiem riskiem. Šādu vielu pakārtotais lietotājs var lietot tikai tad, ja šis lietošanas veids nav viens no tiem lietošanas veidiem, uz kuriem attiecas ierobežojumi. Galveno "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" 8. nodaļā ir sniegta sīkāka informācija, kas ir būtiska pakārtotajiem lietotājiem.

2.3. Iedarbības scenāriji un apzinātā lietošana

Tad, kad reģistrētāji ir pabeiguši ķīmiskās drošības novērtējumu, viņi izmanto *CSR* kā pamatu **iedarbības scenāriju** sagatavošanai. Iedarbības scenāriji ir pievienoti to vielu drošības datu lapām, kas ir reģistrētas un novērtētas.

Iedarbības scenāriji ir viena no galvenajām *REACH* regulas inovācijām, un to mērķis ir nodrošināt vielu drošu lietošanu. Tajos ir aprakstīts, kā cilvēkus un vidi var ietekmēt viela tās ražošanas laikā, rūpnieciskās, profesionālās un privātās lietošanas, kā arī izstrādājuma lietošanas laikā. Visbūtiskākais iedarbības scenārijā ir tas, kā ražotājs vai importētājs iesaka kontrolēt vielas iedarbību uz cilvēkiem un vidi, lai garantētu tās drošu lietošanu. Tos dēvē par **lietošanas apstākļiem**.

Lietošanas apstākļi ietver **darbības apstākļus** un **riska pārvaldības pasākumus**. Darbības apstākļi norāda, kādos apstākļos darbinieki un patērētāji lieto vielas (piemēram, procesa

parametri, apkārtnes raksturojums). Riska pārvaldības pasākumi ir pasākumi, ar kuriem ierobežo vai novērš ietekmi uz cilvēkiem un dažādām vidēm vielu ražošanas vai lietošanas laikā (piemēram, izplūdes ventilācija, atgāzu sadedzināšana). Ja darbības apstākļi un riska pārvaldības pasākumi tiek pareizi īstenoti, ar tiem tiek nodrošināta kontrole pār vielas lietošanas veidu radītajiem riskiem.

Iedarbības scenārijos, ko saņem pakārtotais lietotājs, jāiekļauj visi viņa lietošanas veidi, kā arī viņa pakārtoto klientu lietošanas veidi. Saskaņā ar REACH regulu, tie ir **“apzinātie lietošanas veidi”**. Katram pakārtotajam lietotājam ir tiesības sniegt informāciju piegādātājam par izmantotajiem lietošanas veidiem, lai tos novērtētu un sagatavotu attiecīgu iedarbības scenāriju, ja tāds tiek pieprasīts. Iedarbības scenārijā var iekļaut vienu lietošanas veidu vai apzināto lietošanas veidu grupu.

Daudzi pakārtoto lietotāju pienākumi ir saistīti ar iedarbības scenārijiem. Tie ir apkopoti šo vadlīniju 5. nodaļā un sīkāk aprakstīti “Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem” pilnās versijas 4. un 5. nodaļā.

3. Pakārtoto lietotāju galvenie pienākumi

Atkarībā no apstākļiem un dažkārt arī no personiskās izvēles, pakārtotais lietotājs var pildīt vienu vai vairākus pienākumus, vai brīvprātīgi veikt vienu vai vairākas darbības. Šajā nodaļā ir sniegts galveno pakārtoto lietotāju darbību un attiecīgo termiņu kopsavilkums.

Piegādātāja informēšana par vēl neregistrētas vielas lietošanas veidu

Pakārtotajam lietotājam ir jāiesniedz pieprasījums 12 mēnešus pirms reģistrācijas termiņa beigām, un piegādātājam ir jānovērtē šā lietošanas veida risks. Pakārtotajam lietotājam ir nepieciešams sniegt piegādātājam pietiekami daudz informācijas, lai viņš varētu ietver šo(-s) lietošanas veidu(-us) savā novērtējumā.

Pēdējās, 2018. gada reģistrācijas termiņš (daudzumiem ≥ 1 t/gadā) ir 2017. gada 31. maijs.

Tā ir brīvprātīga rīcība, pamatojoties uz uzņēmējdarbības apsvērumiem.

Piegādātāja informēšana par lietošanas veidu reģistrētai vielai, kam nav drošības datu lapas

Piegādātājiem ir jāizpilda savas saistības pirms nākamās piegādes. Tomēr, ja nākamā piegāde ir vienā mēneša laikā pēc pakārtotā lietotāja pieprasījuma saņemšanas, piegādātājiem ir viens mēnesis, lai izpildītu saistības. Pakārtotajam lietotājam ir nepieciešams sniegt piegādātājam pietiekami daudz informācijas, lai viņš varētu ietvert šo(-s) lietošanas veidu (-us) savā novērtējumā.

Tā ir neobligāta rīcība, pamatojoties uz drošības datu lapas pārskatu, ko veicis pakārtotais lietotājs.

Attiecīgi pasākumi pēc drošības datu lapas saņemšanas

Kad pakārtotie lietotāji saņem drošības datu lapu, viņiem ir jānosaka un jāveic attiecīgi pasākumi, lai savā ražotnē veiktu adekvātu risku kontroli.

Kad pakārtotie lietotāji saņem drošības datu lapu ar informāciju par darbības apstākļiem un riska pārvaldības pasākumiem no iedarbības scenārijiem, viņiem ir jāpārbauda, vai tie attiecas uz vielas lietošanu veidu un lietošanas apstākļiem.

Ja apstākļi ražotnē atbilst iedarbības scenārijā sniegtajai informācijai, nav nepieciešams veikt turpmākas darbības, izņemot atbilstības dokumentēšanu. Apstākļu neatbilstības gadījumā pakārtotajiem lietotājiem ir jāveic pasākumi, kas noteikti šo "Vadlīniju īsumā" 5. nodaļā.

Šie pasākumi ir jāpabeidz 12 mēnešu laikā pēc reģistrētās vielas drošības datu lapas saņemšanas.

Pakārtotajiem lietotājiem ir arī jāatbilst jebkuru tādu ierobežojumu vai atļauju nosacījumiem, kas attiecas uz šo vielu un kas parasti tiek norādīti drošības datu lapās.

Informācijas paziņošana piegādātājiem

Pakārtotajiem lietotājiem ir jāinformē piegādātāji, ja piedāvātie riska pārvaldības pasākumi nav atbilstoši un kļūst pieejama jauna informācija par bīstamību. Tas ir jādara nekavējoties.

Pakārtotajiem lietotājiem ir ieteikts sazināties ar saviem piegādātājiem, ja viņi lieto vielas, kas ir iekļautas licencēšanas sarakstā. Pakārtotais lietotājs var pieteikties licencēšanai vai iekļaut savu lietošanas veidu licences pieteikumā, ko iesniedz piegādātājs vai ražotājs.

Informācijas paziņošana klientiem attiecībā uz drošu lietošanas veidu

Pakārtotajiem lietotājiem, kuri piegādā bīstamas vielas vai maisījumus citiem pakārtotajiem lietotājiem vai izplatītājiem, ir jāpasagatavo drošības datu lapa. Tomēr šī prasība netiek piemērota, ja vielas un maisījumus pārdod plašai sabiedrībai un ir pieejams pietiekams daudzums informācijas par nepieciešamajiem pasākumiem. Šo prasību piemēro tikai tad, ja pakārtotais lietotājs vai izplatītājs pieprasa drošības datu lapas.

Drošības datu lapa ir jāpasagatavo, ja to pieprasa pakārtotais lietotājs vai izplatītājs konkrētiem maisījumiem, kas nav klasificējami kā bīstami, bet kuru sastāvā ir bīstamas vielas virs noteiktās koncentrācijas.

Pakārtotajiem lietotājiem ir jāatjaunina drošības datu lapas, tiklīdz parādās jauna informācija par riska pārvaldības pasākumiem vai bīstamību, ir piešķirta vai atteikta licence, vai arī ir noteikti ierobežojumi. Tas ir jādara nekavējoties.

Pakārtotajiem lietotājiem, kuri piegādā izstrādājumus pakārtotajiem lietotājiem vai izplatītājiem, ir jānodrošina pietiekams informācijas daudzums izstrādājuma drošai lietošanai, ja izstrādājums satur vielu, kas ir kandidātu sarakstā un kuras koncentrācija izstrādājumā ir $\geq 0,1 \%$ (m/m). Šī informācija patērētājiem jānodrošina pēc pieprasījuma.

Pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojuma sagatavošana

Pakārtotajam lietotājam var būt nepieciešams sagatavot pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojumu. Tas ir viens no iespējamajiem pienākumiem, kas jāuzņemas, ja pakārtotā lietotāja lietošanas veids nav iekļauts iedarbības scenārijā (plašāka informācija ir šo ir "Vadlīniju īsumā" 5. nodaļā). Tas ir jāizdara divpadsmit mēnešu laikā pēc reģistrētās vielas drošības datu lapas saņemšanas.

Pakārtotā lietotāja ziņojums ECHA

Īpašos gadījumos pakārtotajam lietotājam ir pienākums nosūtīt ECHA noteiktu informāciju ziņojuma veidā.

Tas ir nepieciešams, ja:

- viņiem ir jāpasagatavo pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojums (*DU CSR*), jo to lietošanas veids netiek atbalstīts;

- viņu lietošanas veids netiek atbalstīts un tie noteiktos gadījumos ir atbrīvoti no *DU CSR* sagatavošanas;
- viņu vielas klasifikācija atšķiras no klasifikācijas, kādu lieto visi viņu piegādātāji.

4. Saziņa piegādes ķēdē

Ar *REACH* regulu ir būtiski izmainīta prasība sniegt pierādījumus par ķīmisko vielu drošību — tagad ražotājiem, importētājiem un pakārtotajiem lietotājiem ir jānodrošina, ka tie ražo un lieto ķīmiskas vielas tādā veidā, kam nav nelabvēlīgas ietekmes uz cilvēku veselību vai vidi. Šā mērķa sasniegšanai ļoti svarīga ir saziņa piegādes ķēdē starp reģistrētājiem un pakārtotajiem lietotājiem.

Kad reģistrētājam jānovērtē to vielu ķīmiskās drošība, ko viņš vēlas reģistrēt, viņam vispirms jāaizpilda informācija par vielas bīstamajām īpašībām un lietošanas veidiem. Šajā apkopojumā tiek ietverti visi vielas lietošanas veidi visā tās dzīves ciklā (gan kā vielai, gan maisījumu sastāvā), tostarp arī par izstrādājumu lietošanas veidiem, kuru sastāvā ir šī viela, kā arī par to atkritumu stadiju.

Tas nozīmē, ka reģistrētājam ir jāsaprot, kā viela tiek lietota turpmāk piegādes ķēdē. Informācija, ko viņš saņem no pakārtotajiem lietotājiem par lietošanas veidiem, ir būtiska, jo reģistrētājam pašam var būt ierobežotas zināšanas par vielas lietošanu.

4.1. Pakārtotā lietotāja lietošanas veidu paziņošana piegādātājam

Atbilstoši *REACH* regulai ir paredzēti īpaši mehānismi, lai apvienotu reģistrētāju zināšanas par vielas īpašībām un pakārtoto lietotāju zināšanas par vielas lietošanas veidiem². Pakārtotajiem lietotājiem ir tiesības paziņot piegādātājiem par saviem lietošanas veidiem, lai tos apzinātu, novērtētu un iekļautu vielas reģistrācijas dokumentācijā. Tas jo īpaši attiecas uz vielām, kurām ir nepieciešams ķīmiskās drošības novērtējums. Pakārtotajiem lietotājiem ir jāatbilst nosacījumiem, kas ir noteikti ķīmiskās drošības ziņojumā un paziņoti drošības datu lapā. Tāpēc pakārtoto lietotāju interesēs ir veikt saziņu ar piegādātāju laicīgi un efektīvi. Šo saziņu var veikt pirms vielas reģistrēšanas, vai arī pēc reģistrēšanas, ja saņemtie iedarbības scenāriji neattiecas uz kādu konkrētu lietošanas veidu.

Ir svarīgi uzsvērt, ka lietošanas veidu paziņošana iepriekšējam posmam piegādes ķēdē nav obligāta. Pakārtotajiem lietotājiem var būt savi iemesli, kāpēc citiem lietotājiem neatklāt savus lietošanas veidus (piemēram, uzņēmējdarbības vai konfidencialitātes nolūkā). Tomēr, ja viņš izlemj nepaziņot par saviem lietošanas veidiem iepriekšējam posmam piegādes ķēdē, jāveic turpmākie pasākumi, piemēram, pakārtotajam lietotājam ir jāpārtrauc vielas lietošana vai jāveic pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības novērtējums.

Efektīva saziņa par vielas drošu lietošanu balstās uz nepārprotamu lietošanas un lietošanas nosacījumu aprakstu. Ir konstatēts, ka kopīga saziņa ar nozares organizācijām ir efektīvs veids, kā apstrādāt informāciju par lietošanas veidiem, ja šādas nozares pastāv. Daudzās nozarēs ir izstrādātas saskaņotas pieejas ar vispārējiem un nozarei atbilstošiem aprakstiem. Ķīmiskās drošības novērtējumiem reģistrētāji parasti izmanto šos nozarei raksturīgus

² Pakārtotie lietotāji pat var pieprasīt kļūt par dalībniekiem Forumā informācijas apmaiņai par vielām (*SIEF*) attiecībā uz konkrētu vielu, lai apmainītos ar viņu rīcībā esošajiem datiem. Uzņēmumi, kas gatavojas reģistrēt to pašu esošu vielu, pievienojas Forumam informācijas apmaiņai par vielām (*SIEF*), lai apmainītos ar datiem par vielas raksturīgajām īpašībām, izvairoties no pētījumu dublēšanas (jo īpaši viņu pienākums ir kopīgot informāciju par visiem testēšanas datiem attiecībā uz mugurkaulniekiem), un noslēgumā sagatavo katrai vielai vienu kopīgu licences pieteikumu. Papildinformācija par datu kopīgu lietošanu n iespējamo pakārtoto lietotāju iesaistīšanu atrodama "Vadlīnijās par datu apmaiņu" tīmekļa vietnē: echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach.

lietošanas veidu aprakstus.

Pakārtotajiem lietotājiem ir ieteicams sazināties ar savu nozares organizāciju, lai pārbaudītu, ka šādi lietošanas veidu standarta apraksti pastāv, un pārliecinātos, ka tajos ir ietverti viņu lietošanas veidi.

Saziņa caur nozares organizācijām var nebūt iespējama, piemēram, ja šie lietošanas veidi ir reti vai ārkārtēji, vai arī ja nav piemērotas nozares organizācijas. Šādos gadījumos pakārtotajam lietotājam nepieciešams aprakstīt savus lietošanas veidus un lietošanas apstākļus tieši piegādātājam, lai tas tos var iekļaut ķīmiskās drošības novērtējumā.

Pakārtotajam lietotājam, kurš sazinās par lietošanas veidiem tieši ar savu piegādātāju vai klientiem, ir ieteicams izmantot šim nolūkam izveidotās publicētās veidnes vai piegādātāja anketas.

“Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem” nesaīsinātās versijas 3. nodaļā ir sniegts lielāks atbalsts uzņēmumiem, kam nepieciešams sniegt informāciju par lietošanas veidiem piegādātājam.

4.2. Piegādātāja atbilde uz informāciju par klienta lietošanas veidiem

Piegādātājs, kurš apstrādā informāciju, kas saņemta no pakārtotā lietotāja, arī var būt pakārtotais lietotājs, izplatītājs vai ražotājs/importētājs, kurš ir reģistrējis vielu. Ja piegādātājs ir pakārtotais lietotājs (piemēram, sastāva izstrādātājs, kurš piegādā maisījumus turpmākiem piegādes ķēdes dalībniekiem), viņš var izvēlēties, vai nosūtīt informāciju savam piegādātājam, vai apstrādāt to pats. Ja piegādātājs ir izplatītājs, viņš nekavējoties nosūta informāciju savam piegādātājam.

Piegādātājs, kurš nodarbojas ar šiem jautājumiem, var atbildēt dažādos veidos, tostarp:

- atkarībā no situācijas piegādātājs var novērtēt lietošanas veidu un atjaunināt vai sagatavot ķīmiskās drošības novērtējumu; ja nepieciešams, piegādātājs pēc tam sagatavo iegūto iedarbības scenāriju klientam;
- piegādātājs var secināt, ka viņš nevar iekļaut šo lietošanas veidu kā apzināto lietošanas veidu, jo tas nav droši cilvēka veselībai vai videi. Šādā gadījumā tas kļūst par lietošanas veidu, ko viņš neiesaka. Piegādātājam ir nekavējoties rakstveidā jāinformē lietotājs un ECHA par šāda lēmuma iemeslu(-iem).

Ja piegādātāja novērtējumā attiecīgais lietošanas veids netiek atbalstīts, pakārtotajam lietotājam ir jāizlemj, kā rīkoties, ja viņš vēlas turpināt šo(-s) lietošanas veidu(-s)

5. Pakārtotie lietotāji un informācija, kas saņemta no piegādātāja

Pakārtotajam lietotājam ir jāidentificē riski un jāpiemēro atbilstoši pasākumi, lai tos kontrolētu. Šos pasākumus parasti paziņo, izmantojot drošības datu lapas. Jāpiezīmē, ka piegādātāji ar pakārtoto lietotāju var sazināties dažādos veidos atkarībā no vielas bīstamības un daudzuma, ko reģistrētājs saražo/importē savā piegādes ķēdē.

Kad pakārtotais lietotājs saņem informāciju no iedarbības scenārijiem, viņam ir jāpārbauda, vai tajos ir ietverti viņa produktu lietošanas veidi vai paredzētie lietošanas veidi, kā arī lietošanas apstākļi. Lai to pārbaudītu, pakārtotajiem lietotājiem ir jāapkopo un jāizvērtē informācija par to, kā viela tiek lietota viņa uzņēmumā un nepieciešamības gadījumā arī, kā to lieto viņa

klienti. Tas ir jāsalīdzina ar informāciju, kas ir iekļauta iedarbības scenārijos. Šis process ir sīkāk paskaidrots "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" nesaīsinātās versijas 4. nodaļā. Noderīga papildinformācija ir atrodama arī praktiskajā rokasgrāmatā "Kā pakārtotajiem lietotājiem rīkoties ar iedarbības scenāriju"³.

Šādas pārbaudes rezultātā var būt šādas situācijas:

1. lietošanas veids, darbības apstākļi un riska pārvaldības pasākumi atbilst tiem, kas norādīti iedarbības scenārijā. Ja tā ir, tad saskaņā ar *REACH* regulu nav nepieciešama papildu rīcība;
2. lietošanas veids, darbības apstākļi un riska pārvaldības pasākumi precīzi neatbilst iedarbības scenārijam, bet var veikt korekcijas, lai izlīdzinātu atšķirības un saglabātu vismaz līdzvērtīgu iedarbības līmeni (dēvētu arī par "mērogošanu"). Ja tā ir, tad saskaņā ar *REACH* regulu nav nepieciešama papildu rīcība;
3. lietošanas veids un/vai izmantošanas apstākļi nav ietverti iedarbības scenārijos. Šādā gadījumā pakārtotajam lietotājam ir vairākas iespējas un viņam ir jāpieņem lēmums, kā rīkoties.

Pakārtotajam lietotājam ir jādokumentē savi secinājumi, un tiem ir jābūt pieejamiem tiesībaizsardzības iestādēm.

5.1. Iedarbības scenārijā nav ietverti lietošanas apstākļi

Ja pakārtotais lietotājs secina, ka viņa lietošanas veids nav iekļauts saņemtajā iedarbības scenārijā, viņam ir jāizlemj, kā rīkoties. Viņam ir vairākas izvēles iespējas.

Šajā sarakstā ir apkopoti galvenie varianti, kas ir pieejami pakārtotajam lietotājam. Sīkāks izklāsts ir atrodams "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" nesaīsinātās versijas 4. un 5. nodaļā.

A. Sazināties ar piegādātāju, lai paziņotu viņam savu lietošanas veidu ar mērķi to pārveidot par "apzinātu lietošanas veidu" un iekļaut to ķīmiskās drošības novērtējumā. Efektīvi veidi, kā sazināties ar piegādātāju, ir izklāstīti iepriekš 4.1. nodaļā.

B. Ieviest tādus lietošanas apstākļus, kādi ir aprakstīti saņemtajā iedarbības scenārijā; Tas var izraisīt izmaiņas procesā vai arī veicināt jaunu riska pārvaldības pasākumu ieviešanu;

C. Aizstāt šo vielu ar citu vielu, kurai iedarbības scenārijs nav nepieciešams vai kurai ir pieejams iedarbības scenārijs, ietverot pakārtota lietotāja lietošanas apstākļus. Cits variants ir aizstāt procesu ar citu procesu, kurā nav nepieciešama šīs vielas izmantošana.

D. Atrast citu piegādātāju, kam ir *SDS* vielai vai maisījumam ar pievienotu iedarbības scenāriju, kurā ir ietverts Jūsu lietošanas veids.

E. Sagatavot pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības ziņojumu (*DU CSR*). *DU CSR* ir dokumentēti lietošanas apstākļi, saskaņā ar kuriem vielu var droši lietot, tam (tiem) lietošanas veidam (veidiem), kas nav ietverts(-i) piegādātāja iedarbības scenārijā. Ir jāsaprot, ka šis pakārtotā lietotāja ķīmiskās drošības novērtējums ir vienkāršāks un mazāka apjoma uzdevums, salīdzinot ar to, ko veic reģistrētājs. "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" nesaīsinātās versijas 5. nodaļā ir aprakstītas galvenās veicamās darbības.

Lūdzam ņemt vērā, ka *REACH* regulā ir paredzēti daži izņēmumi attiecībā uz pienākumu sagatavot *DU CSR* pat tad, ja lietošanas veids nav ietverts piegādātāja iedarbības scenārijā. Gadījumi, uz kuriem var attiekties izņēmumi:

- vielai nav nepieciešama drošības datu lapa;
- piegādātājam pašam nav nepieciešams sagatavot ķīmiskās drošības ziņojumu;
- kopējais vielas vai maisījuma lietošanas apjoms ir mazāks par 1 tonnu/gadā;
- vielas koncentrācija ir mazāka nekā noteikts *REACH* regulas 14. panta 2. punktā.
- vielu lieto uz ražojumiem un procesiem orientētai pētniecībai un tehnoloģiju izstrādei (*PPORD*).

“Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem” nesaīsinātās versijas 4. nodaļā ir izklāstīts pilns izņēmumu un attiecīgo paskaidrojumu saraksts.

6. Saziņa piegādes ķēdē par maisījumiem

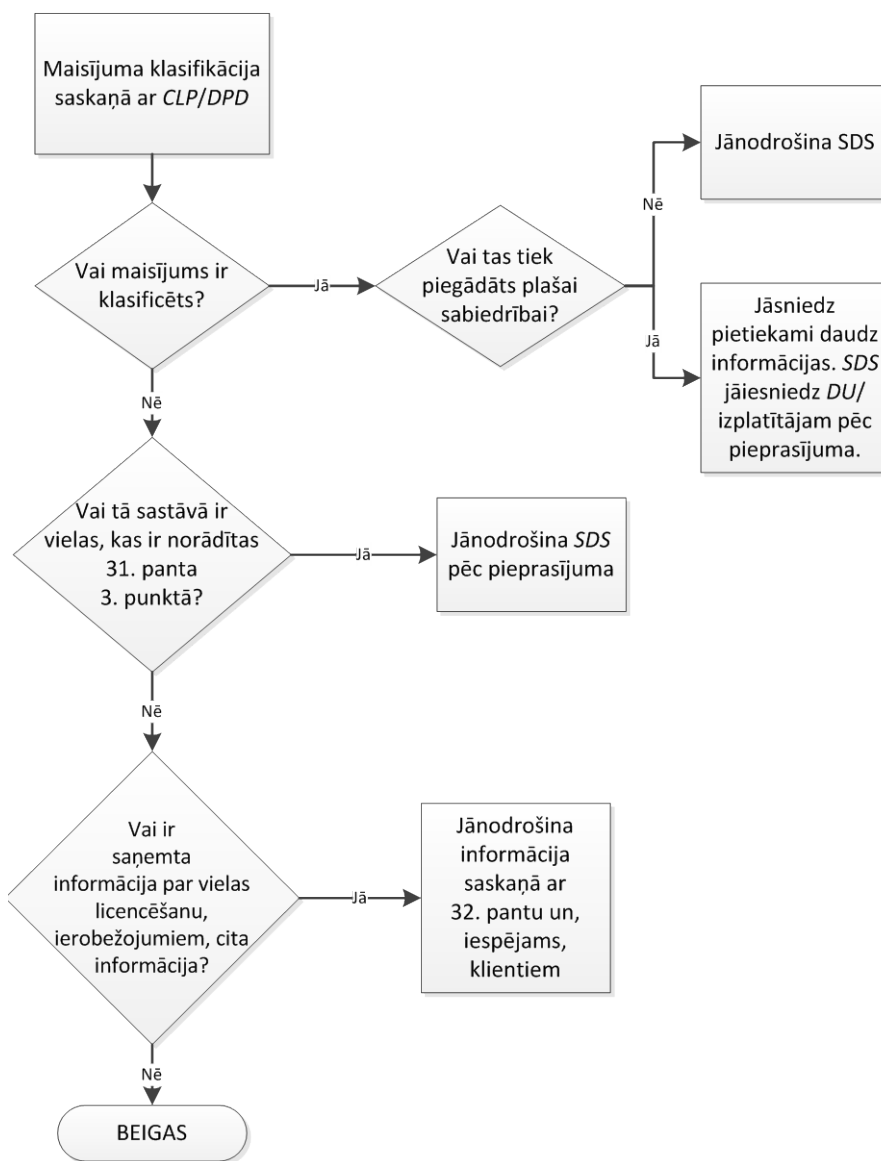
REACH un *CLP* regulās ir ietverti tiesiskie pienākumi, kas attiecas uz sastāva izstrādātājiem, kad viņi paziņo informāciju par maisījumiem. Pārskats par to, kad pakārtotajiem lietotājiem un izplatītājiem ir jānodod drošības datu lapa vai cita informācija par maisījumu, ir sniegts 1. attēlā.

Sagatavojot savu drošības datu lapu, sastāva izstrādātājam ir pienākums ietvert attiecīgos iedarbības scenārijus un izmantot citu attiecīgo informāciju no drošības datu lapas(-ām), kas tikusi (tikušas) viņam iesniegta(-s). Mērķis ir nogādāt informāciju, kas palīdzētu aizsargāt cilvēka veselību un vidi tādā veidā, lai saņēmējs to viegli saprastu. Galvenie pasākumi ir šādi:

- **Informācijas apkopošana**, ko sastāva izstrādātājs saņēmis no saviem piegādātājiem
  - Sastāva izstrādātājam var būt arī nepieciešams saskaņot saņemto informāciju par dažādām un no dažādiem piegādātājiem saņemtām vielām, lai tā būtu viegli pieejama turpmākai apstrādei.
- **Informācijas apzināšana**, kas nepieciešama saziņai ar pakārtotajiem lietotājiem.
  - Galvenais mērķis ir paziņot attiecīgos lietošanas apstākļus. Tā ir joma, kas attīstās, un attiecīgā metodika būs atkarīga no situācijas. Šīs metodes nav sīkāk paskaidrotas “Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem” pilnajā versijā, bet ir galvenās pieejas un galvenie apsvērumi tajās ir uzsvērti.
- **Informācijas efektīva paziņošana**
  - Ja sastāva izstrādātājam ir jāpasagatavo ķīmiskās drošības ziņojums par maisījumu vai tā sastāvā esošajām vielām, drošības datu lapai ir jāpievieno attiecīgie iedarbības scenāriji. Pretējā gadījumā sastāva izstrādātājs var izvēlēties vispiemērotāko veidu, kā ietvert informāciju. Ir pieejami šādi varianti:
    - a. ietvert informāciju *SDS* pamattekstā; vai
    - b. pievienot drošas lietošanas informāciju maisījumam; vai
    - c. pievienot attiecīgos maisījuma sastāvā esošo vielu iedarbības scenārijus pielikumā.

Procesam ir jābūt pēc iespējas efektīvākam, proporcionālam riskam, kā arī būtiskam un saprotamam saņēmējam.

Papildinformācija par tiesiskajiem pienākumiem un informācijas paziņošanu ir sniegta "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" nesaīsinātās versijas 7. nodaļā.

1. attēls. Darbplūsma, kurā ir apkopota informācija par to, kad drošības datu lapa vai cita informācija par maisījumu ir jānodod pakārtotajiem lietotājiem un izplatītājiem. Ievērojiet, ka piegādātājam nav obligāti jāsniedz drošības datu lapa klientiem.

7. Turpmākie norādījumi un cita būtiska informācija

Šajās "Vadlīnijās īsumā" ir dots kopsavilkums un īss izskaidrojums par galvenajiem pienākumiem, kas pakārtotajiem lietotājiem paredzēti REACH regulā. Tomēr ir ieteicams apsvērt, vai nevajadzētu iepazīties ar "Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" nesaīsināto versiju, lai uzzinātu par prasībām un iespējamajiem pienākumiem. Uzņēmumiem, kas pēc šā dokumenta izlasīšanas secina, ka viņi ir pakārtotie lietotāji, ir ieteicams izlasīt vadlīniju dokumenta nesaīsināto versiju. Tā ir pieejama vietnē: echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach.

"Vadlīniju pakārtotajiem lietotājiem" pilnajā versijā ir iekļauta plašāka informācija un paskaidrojumi par pienākumiem un iespējām, kas ir pieejamas pakārtotajiem lietotājiem atkarībā no situācijas, kā arī no piegādātāja saņemtā informācija. Papildu ieskatu var gūt arī, iepazīstoties ar šādiem dokumentiem un tīmekļa vietnēm:

- "Pakārtoto lietotāju" tīmekļa lapa ECHA tīmekļa vietnē: <http://www.echa.europa.eu/lv/regulations/reach/downstream-users>;
- 13. praktiskā rokasgrāmata "Kā pakārtotajiem lietotājiem rīkoties ar iedarbības scenāriju": <http://www.echa.europa.eu/lv/practical-guides>;
- Jautājumi un atbildes par DU ziņojumiem echa.europa.eu/qa-display/-/qadisplay/5s1R/view/reach/Downstream+users+reports;
- "Vadlīnijas par drošības datu lapu sastādīšanu": echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach;
- *Navigator* interaktīvais rīks, kas palīdz noteikt nozares dalībnieku pienākumus: <http://www.echa.europa.eu/lv/support/guidance-on-reach-and-clp-implementation/identify-your-obligations>;

EUROPEAN CHEMICALS AGENCY
ANNANKATU 18, P.O. BOX 400,
FI-00121 HELSINKI, FINLAND
ECHA.EUROPA.EU